

Az 5. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: 1. $x(x-3) = 20$; $x(x-3) = 8 \cdot 5$, tehát $x=8$. 2. $4x + 10y = 92$, miből $x = 23 - 5y$ és $y^2 = 2u$, tehát négyféleképp lehet fizetni: 18, 13, 8 és 3 négy krajczáróst és ennek megfelelően 2, 4, 6 és 8 tizkrajczáróst. **Földrajzi kérdés:** Ravenna. Pipin frank király a pápának ajándékozta 754-ben. **Történelmi kérdés:** Masséna André, Rivoli és Eszlingen hercege. Zürich mellett győzedelmeskedett az oroszokon. Az angolok ellen Portugáliában szerencsétlenül harcolt. XVIII. Lajos alatt párt volt. **Természettudományi kérdés:** Mátyás madár vagy cserszajkó. (Garrulus glandarius.) **Képrejtvény:** Lehel kürtje.

Helyesen megfejtették: Szerlemhegyi Béla, Reisz Lipót, Binét Menyhért, Böhm Gyula, Köhegyi Andor, Emeneth György, Tonelli Sándor, Fábiani József és Gáspár, Wechsler József, Freund Géza, Dada, András, Meer Ernő, Lichtenstern Béla, Trummer Árpád, Kocsis Mihály, Pappszász Tamás, Kokesch Sándor, Halasi Pál, Farkas Tivadar, Balogh Imre, Rosenberg Ignác, Berrár Mihály, Terray Lajos, Orlovsky József, Halmay Béla, Mayer Lajos, Erődi Tihamér, Rosenberg Albert, Pethő Emil, Bergl István, Staindl Mátyás, Hodács Agost, Kukuberger Henrik, Szathmáry Zoltán, Gretznacher Jenő, Telegdi R. Jenő, Maláricsk György, Fritsch Vilmos és Kálmán, Pataky Lajos, Luszitg József, Pirger Károly, Tarsay Gyula, Ecsy József, Scheer József, Mück Guidó, Stiefelmayer Károly, Kutlik Félix, Leinveber György, Pickermayer Jenő, Bárdos Brunó, Rodowitz Vilbald, ifj. Csiky Kálmán, Wittmer János, Vámosi Nagy István, Kazy János, Fiedler Kálmán, Kirchner Gyula, Giezey Lajos, Bogdán Ernő, Gayer Gyula, Mencer Mihály, Stein Pál, Korn Aladár, Bujnák Pál, Rutsek Agoston, Keviczky Lajos, Mertán János, Gránitz Géza, Péter Antal, Lászlóffy Béla, Hanos Kornél, Weiller Vilmos, Andrássy Károly, Szécskay Árpád és Dezső, Vissi Ferencz, Denk Gusztáv, Slákovics, Gergely, Horacek Andor, Lisznai Pál, Schultz Armin, Zindauer Ferencz, Kachelmann Oszkár, Téry Ferencz, Bankó Emil, Stern Béla, Varró Endre, Eleőd Zoltán, Bakofen Mór, Gombár István, Hübner János, Osztián Kálmán, Gerstlauer Albert, Rottenstein Gyula, Muntján Emil, Kurecz Ede, Lengyel Béla, Klein Rezső, Simonyi István, Scheffer Imre és Emil, Weiszkopf Rezső, Farmasy Antal, Molnár Lajos, Knübel Rudolf, Kelemen, Veiler Lajos, Almásy József, Bohrandt Lajos, Spitzer Pál, Horn Félix, Bogdán Ernő, Zoharek Ödön, Trammer Samu, Bodánszky Pál, Wessely Imre, Pavlanszky Ede, Keresztszegi Sándor, Szabadfy Kornél, Pavlanszky Ede, Keresztszegi Sándor, Goldberger Ödön, Acs Albert, Makoviczky Imre, Szabó Béla, Vad Lajos, *Magyarasérvits Leontin*, Glück József, Blum Rezső, Némethy Béla, Reif Béla, Jakab János, Kumenschein Henrik, Pálmai testvérek, Piszár Antal, Szauter István, Strázsa Andor, Deáky Lajos, Karl Ernő, Dörfler Nándor, Salzer Ignác, Riesz Kornél, Popper Ábrahám, Gárdonyi Ernő, Havas Gyula, Wollner Ernő, Schmid Károly, Deutsch Dezső, Groedl Arthur, Kovács Lajos, Török Pál, Jerzsabek István, Weinberger Lajos, Szentes Kornél, Höchel Gyula, Tassy B. László, Bleier Géza, Acs Albert, Reichenhaller Kálmán, Durmits József, Wester Gusztáv, Dongó Orbán, Krumm Ödön, Bíró József, Szilárd Andor, Grün József, Voszka István, Schlesinger Imre, Palatinus József, Vinter Adolf, Komarek Ervin, Kinsky Jenő, Rakita Béla, Halmi Gyula, Strausz Andor, Apagyi József, Tarsay Gyula, König Dénes, Róth Bernath, Handelsmann Jenő, Kepes Ernő, Weisz Sándor, Huber Oszkár, Németh Béla, Szabó József, Eisler József és Alfréd, Früstök István, Benedek István, Szalnik Sándor, Lázár István, Körtvélyessy Zoltán és Dezső, Péchy Károly, Krepelka Ferencz, Lázár Lajos, Grossmann Oszkár, Klimkó Mihály, Nevelős Gyula, Lengyel László, Nyitrai Dezső, Weisz Bernát, Dieter János, Goldberger

Ödön, Gasparovits Jusztin, Lajos Jenő, Rippner Dávid, Bródy Béla, Friedmann Árpád, Zupcsány László, Kozsereán Gergely, a n.-szk. miklósi Révay önképző-kör, Stoda Albert, Vadász Ferencz, Weinberger G., Hirschler Károly, Beck Vilmos és Frigyes, Kurimay Mihály, Deutschländer Samu, Wolf Pál, Péter Antal, Allignander Ödön, Koritsoner Iván, Deutsch Leó, Lányi J. A kitűzött jutalmat, Vörösmarty «Zalán futása»-t *Magyarasérvits Leontin*, főgymnásiumi tanuló Szegeden (Szt. György-út S. sz.) nyerte el.

SZERKESZTŐI TELEFON.

H. F. Brassó. A kiadóhivatalhoz a lap szétküldésére vonatkozó dolgok tartoznak, más minden a szerkesztőséghez intézendő. — **G. R. Zombor.** Utána nézése úgy látszik, azért nem járt eredménnyel, mert K.-ról egyáltalán nem maradt fenn arckép. — **«Kertészek.»** Nincs híjjával minden költői erőnek, de túlságosan terjedős. — **K. J. Pápa.** A megfejtést korábban kell beküldeni, akkor nem marad ki. — **Muntján E. Sztatina.** Az árban a porto is benne van. — **S. Antal.** Kanizsa. A Toldi-kérdés fejtegetését mult számunkban befejeztük, mert a kérdést eddigi közleményeink teljesen kimerítették. — **Semper.** A képrejtvények jelentése ugyan hüzelgő ránk nézve, de mégsem adjuk ki, mert képrejtvényekkel legalább is öt évre el vagyunk látva. — **Kohn B. Budapest.** Kiadtuk a rovatvezetőnek. — **S. L. Budapest.** Nem volt már alkalomszerű, azért nem adtuk ki. — **K. B. Budapest.** Kiadtuk besorozásra. — **Sz. N. Budapest.** Ha nevét nem írja ki, a megfejtők közt nem szerepelhet. Ez okból levelére most sem reflektáltunk, hanem papirkosárba vetettük. — **Grünwald Gy. Fehérvár.** A T. L. a szünetben is minden héter megjelenik. — **W. M.** A kérdések nagyon könnyűek. — **R. B. Trencsén.** Küldje be, ha jók. Csizsár úr fölveszi. — **Kezde.** Trencsén. Tudósítónak elfogadjuk. Kevesebbet kérdezz, többet tegyen. Azt a címet nem tudjuk. — **Eisenberg A. Ungvár.** Onnét még nincs tudósítónk. A kérdézet lap rég megszűnt. — **Cz. B. Kaposvár.** 20 krért; beküldheti bélyegeiben is a szerkesztőségbe. — **G. J. Budapest.** Ha a kereskedelmi érettségivel egyetemre akar menni, a gymnasium mindazon tárgyaiból vizsgát kell előbb tenni, melyeket a kereskedelmiben nem tanítanak. Rendkívüli hallgató lehet, de azzal semmit sem nyer. — **Némethy Gy. Szeged.** 1. 35 ezer példányban. 2. 4 ezer példányban. 3. Azok mind kaphatók a Franklinnál. A V. K. = vasárnapi könyvtár, O. K. = olesó könyvtár, T. K. = történelmi könyvtár, M. K. = magyar könyvtár. — **H. A. Szarvas.** Csak annyi tudósítást közölhetünk, a mennyire helyünk van. Ha az ország összes iskoláiról egyszerre közölnénk mindent, ugyan mi maradna az olvasni valónak? Minden tudósítást szívesen veszünk s egyszer az egyiket, másszor a másikat adjuk ki. Azért csak küldje ezután is. — **E. Gy. Szeged.** Minden nap több, de még sincs annyi, hogy több ne lehetne. — **Ujhelyi.** Azt egészen kiszabni nem lehet. — **Személy K. N. Váradi.** A Niebelung-éneket Szász Károly, a Sakuntalát Fiók Károly, a Kalevalát Barna Ferdinánd fordította magyarra, így tehát meg is szerezhették. — **N. J.** Csak névaláirással ellátott kérdésekre válaszolunk. — **Zugmann.** Annyi a jó tanuló Budapesten is, hogy azok sem kapnak alkalmazást; polgári iskolával pedig kevésre lehetne menni. Ösztöndíjhoz mi szívesen hozzá juttatnánk, ha módunkban állna, de üres ígérekkel nem biztatjuk. — **Sz. J.** Szívesen látjuk; ha a tudósítás kimarad is, azt a hely szűke okozza. Azért csak küldje, mert gondunk lesz arra, hogy lehetőleg minden intézet tudósítása bekerüljön. — **E. J. Veszprém.** Önnek is szól. — **L. F. Vásárhely.** Csak rövid tudósítást kérünk. — **N. Zs.** Ne írjon D. F. jelleméről, kicsiny maga ahhoz. — **Sz. Z. Kassa.** Gyűjtő csak azon esetben kapja a jutalmat, ha a gyűjtött előfizetők pénzét ő küldi be. Azt, hogy x-y az ő biztatására fizetett elő, be is kellene bizonyítani, mert pusztán állításra hihetjük is, nem is. — **A többi kérdésre** a jövő számban felelünk.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	D. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	főgymnásiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomdá.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Mejelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

ISKOLAI ÜNNEPEK.

Jó volt a minap azt a kérdést — az iskolai előadásokról — megpergetni; mert bizony sok, igen sok szó fér hozzá. Mennyi iskolai ünneplésben volt részünk csak a minapiban, a millenniumkor is, a midőn a magyar ifjuságnak keményen ki kellett volna tennie magát, s — ne tagadjuk, a programoknak kilencz tizedrésze alig tanúskodott valami kiválóról. Ezeknek az ünnepi műsoroknak általános hibájok volt a rideg kaptaszerűség, s ma, mikor végigolvassuk az önképzőkörök és egyesületek tudósításait, megdöbbenve kérdezzük: vajjon meddig fog ez így maradni?

Hát hiszen nem mondom én, hogy a fiúk a nagy renekekre vessék magokat és a művészek dolgába kontárkodjanak. Kicsinynek kicsiny való, és részemről jobban szeretem, ha a tanuló egy apró lyrai költeményt, egy románézet, egy kis költői elbeszélést, egy kisebb szónoki beszédet jól és alaposan kidolgozva ad elő, mint ha Shakspelet, Sophoklest vagy Aeschylot kárpadra huzza, és a közönség is hálásabb iránta s jobb néven veszi tőle; azonban szintén hangoztatnom kell, hogy az előadás nyújtson annyit és olyat, a mennyi és a mi az iskola erejének, színvonalának megfelel és becsületére válik.

Ma már úgy szólnak minden gyermek olvasólapot, s tán a legtöbb olyat, a mely néki legkevesebb alkalmas. Nem esoda, hogy könnyedén odavetett, esengő-bongó szövegek után indulnak és magasabb orákulumnak véve azt, a mi meghallgatásra sem érdemes, bizonyos gúnyval néznek az iskolára, melyről azt hiszik, hogy a kortól elmaradt és az új nagyságok megértésére képtelen.

A körökben így kap lábra és terjed az izetlenség; ostoba, sőt bárgyú monológok, többé-kevésbé üres és divatos poétácskák, kiket a fölmagasztalnak és holnap senki sem ismer többé, ékképp szorítják ki a remekírókat, kik fönmaradtak az idő rostáján és a kiknek számára egyedül volna hely ott, hol a nemzet szemefényét nevelik.

Első pillanatra úgy tetszik talán, hogy hiszen mindez nem is tartozik a dologhoz. De az ellen-

vetés csak látszólag helyes és én sohasem tapasztaltam, hogy az önképzőkör előadások az önképzőkör munkásságának irányát nem tükröztették, vagy éppen tagadták volna. Úgy van, iskolai ünnepeink nélkülözik a remekírók, a nagy művek hatását, mert valljuk be, az ifjuság irtózik a valódi remekíróktól. Ez a nemzedék egy sereg hüszfilleres monológon rágódik, mert nem tudja, milyen kincs volna szavalataiban csak a Bánk Bából az összeesküvők vagy a Tiborcz nagy jelenete, Julius Caesarból Antonius hires beszéde, a Hamlet «Lenni, nem lenni» monológja, Csongor és Tündének akárhány részlete is!

Ugyan hány önképzőkör van ebben az országban, mely évenként pár klasszikus emléket *méltó* előadásokkal ünnepli? A hallgatóság összegyűl, aztán elhangzik a Szózat, egy vagy egyenél is több gyenge beszéd vagy értekezés, szavalnak is az ünneplőtől valamit, az ének- vagy zenekar népdal-egyveleget, keringőt, magyart, németet, olaszt énekel vagy játszik, s az ünnepet befejezi valami muszka-induló. És ezt a nagy összevisszaságot, ezt a zavaros komédiát elnevezik emlékünnepek.

Kedves barátom, nézd át a műsorokat, programokat és kérdezd meg magadat, minő hatásal kell az ilyen ünnepegekről mindenkinek távoznia. Nem, ezek nem méltók az iskolához, az ifjusághoz, és nekünk más előadásokra, más ünnepekre van szükségünk.

A mi ünnepeink közt ne legyen egy se közös alapeszme nélkül, melyet a program minden pontja éreztet, ápol, kidomborítani segít.

Rendezzünk előadásokat, ünnepejünk nagy férfiakat; de az előadás, az ünnepejű szövege meg munkásságuk jellemző emlékeit, állítsa, idézze elő a feledés homályából nemes alakjokat, szellemök képét, s hangulataiban, hatásaiban legyen egységes.

És akkor az iskolai «előadások» nem lesznek többé olyanok, a melyekhez nincs szükség középiskolai oktatásra, s a melyeket bármely iparos egyesület ifjusága is képes előadni, a mint nagyon helyesen jegyezte meg e lap szerkesztője.

Dr. Horváth Cyrill.

A "CYNTHIA" HAJÓTÖRÖTTJE.

Irták: Jules Verne és André Laurie.

Átdolgozta Gaal Mózes.

— Áldassék Isten szent neve! — fohászkodék fel Kata asszony és boldogságtól sugárzó arczzal ölelte szívére Eriket.

— Tudtam én, hogy a fiú jobban szereti a tengert, mint a könyveket — veté oda Hersebom gazda. Mert neki fogalma sem volt arról, hogy minő nagy áldozatot hozott Erik. — Most pedig, hogy rendben van a dolog, ne is beszéljünk többet róla!... Örvendjünk a karácsonynak.

A család apraja-nagyja ölelte, csókolta egymást és fogadkozának, hogy míg a világon élnek, sohasem válnak el egymástól.

Mikor Erik egyedül volt, fájdalmasan sóhajtott fel... Érezte, hogy a lépés, melyet tett, nagyon nehéz volt...

— Végre is ők így szeretik... hadd teljesedjék a kívánságuk... Dolgozni fogok érettük, megosztom velök azt a sorsot, mely nekik jutott osztályrészül... Ők itt boldogok és megelégedettek... megpróbálom, hogy az legyek én is; a munka sok mindent feleltet... Isten veletek könyveim!... Eljén a tenger!

És igen sokszor eltűnődött azóta, hogy történetét ismerte: vajjon élnek-e szülői? Hol lehetnek? Van-e testvére?... Gondol-e reá valaki, reá, az elveszett csesemőre?

Stockholmban, a Schwaryenerona doktor házában is megünnepelték rendkívüli módon a karácsonyt. Emlékezünk, hogy annak a bizonyos fogadásnak is most volt a határideje, a doktor és Bredejord között, melynél az érdemes Hochstadt tanár szerepelt tanuként.

Két év óta sem a doktor, sem az ügyvéd nem beszéltek erről a tárgyról. Legfeljebb az ügyvéd czélogzatott hébe-korba a doktor pompás Plinius példányára, mely méltán büszkesége a könyves polcznak és sajna, mégis csak elkerül ma-holnap onnan, s békességben megfér majd valahol másutt a — Quintilianus mellett...

A fogadás eldöntésének a napja elérkezett. Mihelyt a három jó barát egyedül maradt az ebédlőben, a doktor egészen őszintén bevallotta, hogy fáradozásának, puhatolozásának éppenséggel nem volt semmi eredménye.

— Mindazonáltal — folytató Schwaryencrona — igazságtalan volnék magam iránt, ha éppen oly őszintén ki nem jelenteném azt, hogy fogadásomat éppen nem vesztettem el. Igaz, hogy Erik szülőit nem sikerült feltalálnom, de minden újabb adat, minek birtokába jutottam, még jobban megerősít abban a régi meggyőződésemben, hogy a fiú föltétlenül irlandi származású. Bebizonyítani egyelőre nem tudom, de a faji jelleg ezer apró vonása a napnál fényesebben tanuskodik arról, hogy ebben a tekintetben nem tévedek. Nos, érdemes barátom, Hochstedt, ezek után szeretnők hallani a te ítéletedet.

Az érdemes tanár ugyancsak nagy zavarban

volt, elvégre akár az egyik, akár a másik javára dönti el a fogadást, a rövidebbet ő húzza, no meg a lelkiismerete se lehet egészen nyugodt. Egyébként nyugodt elméje úgy eviczkelt ebben a nehéz ítékezésben, mint a horogra került hal.

Mindazonáltal a tekintélyt minden áron meg kellett őriznie, fölemelte tehát a fejét, s kimért lassúsággal, tudós nyomatékkal hangsúlyozván az egyes szavakat, ílyeténkép hozott ítéletet:

— Tagadhatatlan, hogy a *Cynthia* név, mely tizenhét angol hajónak a neve ez idő szerint is, nyomós bizonyítéka kiváló barátunk abbéli állítása mellett, hogy a szóban forgó ifjú *irlandi* származású; ugyancsak nem megvetendő az ethnográfiai érvek sem, melyek a kelta-típus mellett szólnak: ámde a mily valószínű ez, épp oly valószínű lehet Bredejord érdemes barátunk állítása is, hogy a szóban forgó ifjú nem irlandi származású, mert sem az egyiket, sem a másikat ez idő szerint még bebizonyítani nem lehet. Vagyis végső eredményében a fogadás eredménye meddő.

Ezzel az ítélettel sem a doktor, sem az ügyvéd nem volt megelégedve.

Bredejord nyomban fel is ugrott a székről s harsány hangon mondá:

— Hochstedt barátom, ne hamarkodjunk el a következtetések levonását... Bizony ne! Csak lassan a testtel! Mit szólna ön ahhoz, ha én most nyomban bebizonyítanám, hogy a *Cynthia* nem angol hajó?

— Hogy mit mondanék? — kérde a professor kissé meghökölve e váratlan támadástól. — Valóban, nem tudnék semmit mondani...

— Nos hát, én mindjárt megmutatom nektek az okmányt, mely összes okoskodásokat halomra dönti. Ime itt van! — kabátja belső zsebéből kihúzott egy iratot. Első pillanatra rá ismertek, hogy Amerikából jött. Oda adta a doktornak.

A doktor fenhargon olvasá:

Bredejord ügyvéd urnak Stockholm.

New-York, október 27.

«Uram, folyó hó 5-dikén kelt becses levelére válaszolva, van szerencsém a következőkről tudósítani:

1. Egy *Cynthia* nevű hajó, melynek kapitánya Borton volt, s a «Kanadai Általános Szállító-Társaság» tulajdonát képezte, mintegy tizennégy évvel ezelőtt tünt el nyomtalanul a Feroë szigetek tájékán.

2. Ez a hajó a new-yorki «General Steam navigation insurance Company»-nál három millió hétszáz ezer dollárra volt biztosítva.

3. A *Cynthia* eltűnését kinyomozni nem lehetett, s e miatt fent nevezett biztosító társaság és az eltűnt hajó tulajdonosa között perre került a dolog: a per az előbbi javára dült el.

4. A per elvesztése a «Kanadai Szállító-Társaság»-ot csődbe juttatta.

Ujabb megbízásait várva, kiváló tisztelettel vagyunk

Smith Jeromos, Walker és Társa
tengerészeti ügynökök

— Nos, mit szólasz ehhez, doktor? — kérde Bredejord diadalmasan. — Ennek az érvnek van úgy-e súlya?

— Van... van...! De hát hogy a patvarba szerezted meg?

— Nagyon egyszerű a históriája. Mikor te erőnek erejével rá fogtad a *Cynthia*-ra, hogy az angol hajó és Nagy-Britanniában kerested, én mindjárt Amerikára gondoltam. Az idő telt, a te nyomozásodnak teljességgel nem volt semmi eredménye... Akkor én kaptam magam és irtam New-Yorkba. A harmadik levelemre jött ez a válasz... Belátható, hogy a Pliniusodtól el kell búcsúznod, a fogadást én nyertem meg.

— Hohó!... Csak ne oly gyorsan.

— Hát nem világos ez a dolog? Bebizonyítottam. Bebizonyítottam, hogy a hajó amerikai hajó volt, hogy a Feroë szigetek táján, tehát a norvég partokhoz közel merült el, ezelőtt tizennégy évvel, tehát éppen akkor, mikor Eriket kihálaszták a tengerből... Hát téged még ez sem győz meg okoskodásod helytelen voltáról?...

— Legkevésbé sem barátom... Jegyezd meg jól, hogy én a te okmányodat nagyon fontosnak tartom;

a mi nekem nem sikerült, te reá akadtál az igazi *Cynthia*-ra... Nos hát, engedj meg barátom, de éppen te szolgáltatad az én véleményem megerősítéséhez a legerősebb érvet. Figyelj csak ide: a hajó kanadai volt, vagyis más szóval angol, s minthogy Kanadában túlyomó az irlandi elem, a fiú mégis csak irlandi származású!...

— No nézze csak meg az ember, mit nem olvas ki a levelemből!... Hiszen elvégre azt is kiolvastad, hogy a Pliniusodat nem vesztetted el!

— Természetesen...!

— Esetleg azt is, hogy a Quintilianusomat megnyerted

— Az is meglehet, ha vársz még két évig, s addig megújítjuk a fogadásunkat.
— Itt a kezem reá.

HETEDIK FEJEZET.

Vanda véleménye.

Erik eleinte szívvél-lélekkal az új foglalkozásnak élt. El akarta feledni, hogy valaha egyébbel is foglalkozott. Mindennap ő kelt fel a leghamarabb, a halász-bárkát előkészítette, mire Hersebom gazda kijött a házból, már mindent készen talált. Elkísérte apját, segítette neki, s nem riadt vissza a legfárasztóbb munkától sem; Erik kedvveldolgozott, s mindenre reá járt a keze, nemcsak buzgó, hanem rendkívül ügyes is volt. Ottó nem győzte öcsését eléggé bámulni.

Egyszer így szólott hozzá:

— Hogy is tudtál te a városban élni! Hiszen te csak a tengeren vagy igazán boldog.

Valahányszor erről folyt a beszéd, Erik nagyon hallgatag lett.

Máskor megint ő hozta szóba, s diésérte a halászok életét. Ilyenkor Ottó felkiáltott:

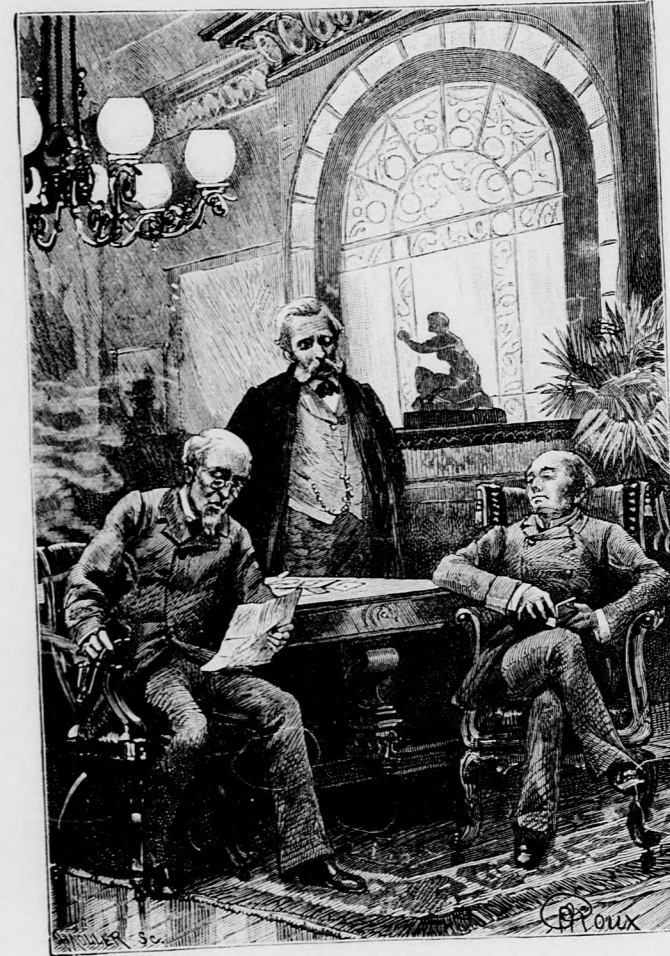
— Ez aztán a beszéd!

Erik elfordult, hogy bátyja ne

vegye észre keserves sóhajtását.

A fiú keservesen szenvedett, mióta a tanulást abba kellett hagynia és csupán keze munkáját láthatta. Ha eszébe jutott stockholmi élete, valóssággal küzdött gondolataival: erőnek erejével el akarta üzni. De hiába, szívében ott volt a keserűség, azt onnan ki nem irhatta. Nem érezte senkivel, eltitkolta. A tavasz folyamán történt valami. Ettől az időtől kezdve az elégedetlenség mind inkább erőt vett rajta.

Egy napon Hersebom gazda egymaga ment ki a tengerre halászni. Eriket és Ottót megbízta azzal, hogyha készletben levő halat tonnákba rak-

A DOCTOR FENHARGON OLVASÁ.

ják. A mint szorgosan foglalatostkodtak, egyszer csak megszólalt Erik:

— Sajátságos hangokat hallok, . . . úgy dübörög valami, mintha egy léghajóban volnék ötezer méter magasságban.

Eriknek megeredt az orra vére. Ottó is nagyon furesán érezte magát. (Folyt. köv.)

A TIZENHARMADIK.

Humoreszk.

A *Tanulók Lapja* számára írta Teveli Mihály.

Meg vagyon írva a Don Quijotében, hogy a plébános úr meg a borbély befalazták Don Quijoténak azt a híres könyvtárát, melyből a hős kalandjaihoz lelkesedést merített. A mi azonban hiába való munka volt, mert a lovag azontúl is rendületlenül folytatta előbbi kalandjait.

. . . Hiába küzd az emberiség a babona ellen, hiába pusztulnak a régi babonás idők emlékei, azért még mindig félnek a nénikék a péntektől és mindenképen azon van az emberiség nagy része, hogy bal lábbal ne keljen föl valahogy, mert akkor bizonyos, hogy egész nap boszusága leszen az illető szerencsétlen felebarátunknak. A 13-as szám pedig épenséggel rettenetes valami. Annyira félnek tőle a bátortalanabbak, hogy némelyek állítása szerint legjobb is volna egészen eltüntetni a számsorból és 12 után 14-et olvasni.

Ki csodálkoznék tehát azon, hogy az emberiségnek serdülő része, mely még a boszorkánymesék és hétfejű sárkányok hatása alatt alszik és ébred, hogy ezek a 13—14 éves sarjak is félnek a 13-as számtól.

A minap hallottam, hogy az egész második osztály ebben a rettenetes nyavalyában szenved. Mind a 45 fiú szent borzalommal megy a hónap 13-ikán az iskolába és állítólag ezen a mindössze 10-szer ismétlődő napon az egész osztály meglehetősen elkészülve drukkol az ülőhelyén.

Ujabban teljesen eredeti eljárás kapott lábra. A ki reggel 8 órakor vagy délután kettőkor először lép be az osztályba, leül padjába, maga elé teszi a kalkuluskönyvét — mert melyik tanulóknak nem volna ilyen kalkuluskönyve — és figyelmesen nézi a belépő társait. Mikor már 8—10 beszállingózott, a kik az elsőnek érkező eljárásához hasonlóan cselekesznek, általános csend honol a teremben; feszült várakozással lesik, ki lesz a 13-ik.

És ha belép a szerencsétlen, mert be kell lépnie, akkor kitör a jóslás fergetege; mindegyik dodonai jóspapnak képzelvén magát, rendre elmondják a

meglepett iskolatársnak indokolt véleményüket arra nézve, hogy melyik tárgyból kap négyest. Sőt, mint biztos forrásból tudom, olyan merész fantáziájú is van köztük, a ki előre beírja könyvecskéjének megfelelő rovatába a secundát, persze nem egészen határozott vonásokkal, csak kipontozott körvonalakkal, a mi azonban nem változtat a dolgon, mert utólag úgyszintén teljes négyes lesz belőle.

Ez a második osztályban uralkodó alaphang. És ember legyen, ki erről leszoktatja őket, ki ezt az agyukkal összeforrt gondolatot onnét kiirtja.

Dobos András volt az első vállalkozó. Szabad elhatározásból szánta rá magát arra a hihetetlen vállalkozásra, hogy a 13-as számnak visszaadja régi, becsületes jó hírnevét, hogy megszeretteti társaival a természetes számsort a maga teljességében.

És ki volt ez a Dobos András, ez a merész ifjú? Apró, szőke emberke, örökké mosolygó tekintettel. A Gondviselés ellátta mindazokkal a jó tulajdonságokkal, melyek az élet-harchoz szükségesek. Ereiben lelkes magyar vér csörgedezett, testének erejében pedig sokszor megnyilatkozott az ősi virtus. Labdázásnál, avagy egyéb testedző mulatságok alkalmával is figyelembe vették társai Dobos András tekintélyét; annyival is inkább, mert mindazokat, kik nézetével ellenkezni mertek, földhöz teremtette. Különösen a gánecvetésnek volt mestere. Akárhogy erőlködött is ellenfele, egy-két ügyes csavarintás után legyőzött fél lett belőle. Szellemi tekintetben sem állt hátrább a legjobbaknál. Igaz, hogy nem volt tiszta jeles: de ez nem szellemi gyöngeségének tudható be, hanem annak a kényelemszeretetének, hogy reggel félnyolcznál előbb nem igen akarózott neki talpra állni. S így megesezt itt-ott, hogy ezt vagy azt a leczkét nem tanulta meg úgy, a hogy különben megtanulhatta volna. És még egy jó tulajdonságáról kell megemlékezni, különben megharagudnék rám. Nagyon szeretett mindent tisztán látni. Addig nem nyugodott, míg egészen meg nem értette azt, a miről hallott vagy olvasott.

Igy történt az, hogy a tizenhárom szám babonájának is mélyre akart hatni. Felvilágosításért folyamodott a bácsihoz, a kinél lakott. A bácsi pedig, egy fiatal orvos, tőle telhetőleg megmagyarázta Andrásnak, hogy a 13-tól való félelem megfejtethetlen babona, melynek semmi alapja nincs. Példával is szolgált neki.

— Látod, fiam, — mondá az orvos, — én tizenharmadiknak születtem testvéreim közül és meg-

lehetősen jól éreztem magam mindig; még eddig egy cseppet sem bántam meg, hogy születtem. Pedig még június 13-ikán születtem is, szept. 13-án nősültem meg és 13-ik szám alatt laktam már egynéhányszor. Lári-fári az a sok beszéd, melyet erre a számra vesztegetnek. Angolországban a minap alakult a tizenhármások társasága, a kik ennek a babonának kiirtására törekcszenek és meglehetősen eredményt értek el már eddig is, stb. stb. . . .

Andrásnak se kellett több. Mikor másnap reggel belépett az osztályba, az volt az első szava:

— Szamárság, a mit ti itt miveltek. Lesitek ugy-e a tizenharmadikat?

Az osztálytársak félig mosolyogva, félig komolyan fogadták ezt az erélyes kijelentést.

— Én, — folytató Dobos határozott hangon, — be fogom nektek bizonyítani, hogy szembeszállok a 13-mal. Holnap reggel készakarva jövök be tizenharmadiknak.

Általános csend követte ezeket a szavakat. Némelyek kárörvendve biztatták, hogy próbálja meg, mások meg ékesszólásuk egész hatalmával le akarták beszélni erről a szokatlan tervről.

— Ne tedd, András, — mondá az egyik szerényebb kartárs, a kinek magyar dolgozata mindig feltűnően egyezett Andráséval, ne tedd, mert 4-est kapsz.

— Megteszem, pajtások, — felelé András még egyszer a legnagyobb határozottsággal.

Szájról szájra járt az egész osztályban a vakmerő Dobos terve. Valóságos láz fogta el a többséget az izgatott várakozástól.

És multak az órák, lassan, de biztosan. . . . Aznap délután (csütörtök volt) András nem ment a jégpályára, a mi szokatlan feltűnést okozott, mert csak kettőt-hármat kellett nekia ugrani, hogy ott legyen kertjök alatt a vigan tova sikamló társaság közepette: olyan közel lakott a jégpályához. Most azonban oda se nézett, még rá se gondolt, mert . . . tanult.

A péntek mindig nehéz nap volt mindenkire nézve. Pénteken vannak a legnehezebb tárgyak, pénteken van a legtöbb óra és a péntek különben sem népszerű nap. Dobos ennek okáért, hogy valamiképen baj ne legyen, rettenetesen tanult. Háromszor elmondta hiba nélkül a «Salamon» szimü költeményt, háromszor próbálta elmondani könyv nélkül még a költeményhez mellékelt jegyzeteket is és mégis elővette vacsora után még egyszer, hogy kifogástalan nyugalommal tudja majd elszavalni.

Az olasz praktikára pedig annyi példát készített még törtékkel is, hogy álmában olasz kereskedőnek képzelte magát, a ki csakis olasz praktikával számítja ki a narancsok árát. A németről meg nem is beszéltek, mert abból annyit tanult ezen az estén, hogy még a szótárból is keresett harmadik személyü igéket; nem volt neki elég a nyelvtanban lévő. A struczról pedig úgyszólván mindent tudott. Még a strucztojás rendes átmérőjét is kimérte czeruzával az asztalon a néni centiméterjével.

Ha szabad így kifejeznem magamat, rettenetesen el volt készülve. Nem bánta volna, ha az egész tanári testület bejönne is pénteken minden órára és ő felelne minden tárgyból és mindig. Tízét kakukolt a fali óra, mikor lefeküdt. Nyugodtan mosolygott ágyában társainak babonás természetén, és mindaddig, míg az álmom nem szállt rá szempilláira, a 13-as szám nevetséges tekintélyéről elmélkedett.

Elaludt. Föl se ébredt, csak a megszokott órában, pont hét órakor. De most nem nyújtózkodott, nem bújt még egy percze sem a takaró alá, hogy rendes szokása szerint ébren álmodozzék, hanem rögtön kiugrott az ágyból és miután megeselekedte mindazt, a mit a művelt ember fölkelés után szokott tenni, oda állt az ablakhoz és elmondta leczkeit könyv nélkül. Az ablaktábla jégvirágai közé oda karczolt még egy olasz praktikát, azután fogta könyveit, hogy iskolába menjen.

Tíz perczezel 8 óra előtt nyilnak meg csak az iskola kapui a tudományoszomjas ifjúság előtt. András pont tíz perczekor már ott állt és fürkészve kereste a várakozó tömegben társait, hogy valahogyan meg ne előzzék nemes szándékában.

A szolga kulesa nyikorgott a zárban, a kapu megnyilt. András lélekszakadva rohant föl az első emeletre, a hol már könnyebben lélekedett, látván, hogy nem akadályozhatják meg szándékában, mert csak öten mentek be társai közül az osztályba. Lesbe állt az ajtó elé várva, hogy mikor telik be a tizenkettős szám. Nem soká kellett várakoznia, mert ime, egész sereg második osztályos tolongott a folyosón, egyenesen az osztály felé tartva.

Miként egykoron a Kyklops sorban megtapogatta a sziklabarlangból kimenő birkákat, azonképen számlálta meg óvatosan András a belépni akarókat. Tizenkettődiknek egy hórühorgas kartárs ment az osztályba: tizenharmadiknak pedig nyomban egy még Dobosnál is apróbb teremtés igyekezett be.

— Félre innét, — kiáltott rá András.

De az apró csepség nem engedett az erélyes föl-szólításnak és be akart menni.

— Félre innét! — kiáltott rá még egyszer a hősies elhatározású ifjú, én megyek be tizenharmadiknak.

E közben azonban úgy oda találta szoritani felebarátját az ajtófélfához, hogy az jajgatva engedett helyet Andrásnak.

— Ime, fiúk, jegyezzétek meg, hogy én vagyok a tizenharmadik.

Általános esend támadt, csak az ajtófélfához szoritott pajtás jajgatott, a fejét tapogatva:

— Följentelek a tanár úrnak, majd kapsz, te tolakodó stb.

András vigasztaló tekintetet vetett a siránkozó felé, de megengesztelni nem volt szándékában. Két okból nem tette: először, mert ártott volna tekintélyének, másodsor mert tanulni akart s így mi természetesebb, mint hogy a fejét tapogató pajtás följelentette a csöngetéskor belépő osztályfőnök úrnál.

Dobos András nyugodtan fogadta a szelid megintést, melyben az osztályfőnök úr részesítette és attól sem ijedt meg, hogy mindjárt felelnie is kellett... azaz hogy kellett volna, mert bizony nem tudott. A «körtefa» című magánolvasmányt kellett volna elbeszélnie, melyet két héttel azelőtt kaptak föl és erről megfeledezett.

Most következett csak a megérdemelt korholás.

— Rendetlenkedni tud maga, — mondta a tanár úr, — de tanulni nem tud. Ezt meg fogja érezni. Legalább viselkedjék becsületesen és hagyjon békében másokat. Majd adok én magának...

Az osztályban ülőket borzongás futotta végig attól a gondolattól, hogy mégis csak vészthozó az a tizenhármas szám.

Azonban Dobos neki bátorodott egy kis lelki küzdelem után és elmondá a tanár úrnak, mennyit tanult épen mára és hogy csak azért tolakodott be erőszakkal, mert bántotta osztálytársai babonája. Töviről-begyire elmondván az előzményeket, a tanár úr megboesátott neki és megengette, hogy a «Salamon»-t elmondhassa elejétől végig, a mit Dobos András páratlan lelkesedéssel és büszkeséggel, szokatlanul jó hangsúlyozással meg is cselekedett, a minek jutalmául jelest kapott.

És az osztály feloldódott a ránehezülő babona átkától.

KERÉNYI FRIGYES.

A *Tanulók Lapja* számára írta Gál Rezső. 3

A világszabadság elterjedt eszméjének az lett a következménye, hogy a költők nemesak a magyar hazára és e mellett a világszabadságra vonatkozólag írtak szabadságsóvárgást kifejező költeményeket, hanem egyszersmind idegen nemzetekről, ezeknek a szabadságért vitt harcairól is énekeltek. Így a mi költőink figyelmét első sorban a *lengyel nemzet* tragikus sorsa ragadta meg, ennek az erényekkel és bűnökkel egyaránt áldott-vert népnek a sorsa, mely mindent feláldozó buzgalommal, erélylyel, szívében olthatatlan honszeremmel, de az óriási többséggel szemben eredmény nélkül küzdött a szabadságért. A lengyel nemzet sorsát énekli meg Vörösmarty «A hontalan» és «Az élő szobor» című költeményeiben és ugyanerre a tárgyra vonatkozik Bajza «*Apotheosis*»-e is. Kerényi lelkére is nagy hatással volt e nemzet végtusája és több költeményében foglalkozik ennek kiemelkedőbb mozzanataival és alakjaival. Megénekli a nagy szabadsághóst, Koscziuskót, a mint nemzete szabadságáért küzd, a mint könnyű szemekkel néz végig szerette hazáján, s a mint bús lemondással sóhajt fel: «*Finis Poloniae*». Megénekli a vérnapi után idegen földön bújdosót, ki elhagyatottságán kesereg, meg a lengyel vitézt, kit a zsarnoki önkény Szibéria olombányába küld, a honnan nincs kijutás. És a fogoly ennek tudatában sem veszíti el lelke erejét, bizik még, hogy visszatér egykor és nemzete sírján lebbenhet el élete. És végül megénekli a megöszült lengyel rabot, a ki az utolsó tusában, melyet az étellel vív, örültté lesz. És a gondolat, hogy nemzetét megsemmisítették, eltiporták, üzi őt és nem hagyja pihenni: addig üzi, míg a halál meg nem váltja szenvedéseitől:

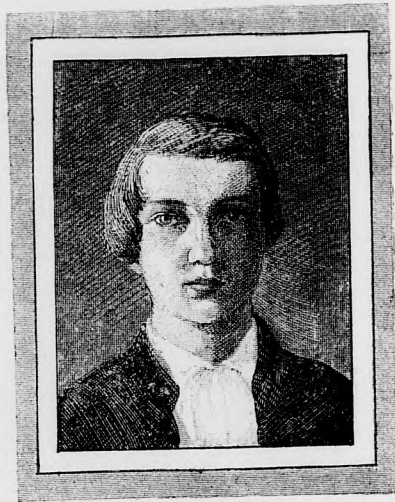
Nincs, ki eltemesse: síri ágyát
Megvetette a zúgó vihar,
Szárnya a kiszenvedett fölébe
Hóbul egy fehér hantot takar.
S a kiirtott nemzet emberének
Szélsüvöltés — a halotti ének.

A lelkesedés és haza az a két tárgy, melyek a szép, jó és nemes iránt fogékony kebelt eltöltik s melyek első sorban egy költő szívéhez és lantjához méltók. A lyrikus, ki költeményeiben saját érzelmeivel foglalkozik, első sorban e két érzelmet zengi.

AZ ERDEI LAK.

keztetések vonni, ha nem is — mint Petőfinél — életének részleteire, de legalább jellemének minden alapvonására vonatkozólag. A mily egyszerűek és keresettség nélkül valók költeményei, ép oly szerény és igénytelen ő maga is. Tiszta volt a büntől lelke is, mely gyermeki egyszerűséggel és őszinteséggel csüngött érzélemvilága tárgyain. Költeményeiben szűkhatárú, de emelkedett színvonalon álló képzeletvilágot rajzol és ő maga is elégnék tartja a boldogságot és megelégedést nyújtó és a köznapiasság színével bíró, de annak piszkától megszabadított magasságra való emelkedést. Azok a tulajdonságok alkotják jellemét, a miknek meg kell lenniök mindenkién, ki az emberi társadalom hasznos tagjának, igazi *embernek* tartja és tartatni akarja magát. Így nagy mértékben kifejlődve látjuk benne a *szülői szeretetet*. Szülőit — mint az életrajzi adatokban már említettük — korán elvesztette, és mást, mint

Jókai 18 éves korában. Saját olajfestménye után.

mását századunkban csak Goethenél és Hugo Viktornál látjuk! Az ilyen emberen nem fog az idő múlása, nem emészti meg a leforgó napoknak nehézsége. A szellemi munka bajnoka marad ő mindvégig.

Ő, a ki szinte gyermekkorában belekóstolt már Castalia forrásába, mekkora tevékenységet fejt ki most is, mikor 73 év nyomja vállát! Frissen perczegő tolla ontja a regényt, elbeszélést, visszaemlékezéseket. És a márczius 15-ikei «aranylakodalom» dicsőségére lezajlandó ünnepeknek koronája leszen az a drámai költemény, melyet a Nemzeti Színház ekkor hoz színre: a «Levente». A honfoglalás daliás időinek fátylát bontja meg e darab, ódon zamatú nyelven beszélve az utókor fiaihoz. Jókai költészetének bevezető terméke ez, melyre ő maga oly szemmel néz, mint élemedett szülők házasságuknak kései gyümölcsére, mint csak Arany nézhetett fehér hajjal eldalolt költeményére, a *Toldi szerelmére*.

Február 19-én minden magyarnak szívéből fakad a meleg kívánság: érje meg Jókai Mór testének és szellemének üdeségében még nagyon, de nagyon sokszor ezt a napot, nemzetének és az irodalomnak kifogyhatatlan dicsőségére! Adja meg ezt az egek kegyelmes Ura!

A hetvenharmadik születésnap alkalmából akarunk egy korszakot fölleveníteni Jókai Mór ifjúságából. Első irodalmi szárnypróbái fűződnek e korszakhoz: színhelye e működésnek a pápai ifjúsági önképző-kör, mely amnyi jeles férfit adott az irodalomnak és közéletnek és emélfogva irodalomtörténeti nevezetességre tett szert.

A pápai ifjúsági önképző-kör 1840—41-ben ala-

kult s mint ilyen fiatal és kised-egyesületnek erős tagokra volt szüksége, hogy megizmosodjék és fönnállása biztosítottassék. Jókai a 41—42. tanévbe jött Pápára, s mint ambiciozus ifjú, az önképző-kör egyik legbuzgóbb munkásává lett.

Első művét, a «*Mi az?*» című költeményt 1841. november 10-én adta be, s Jókai Lajos bírálata alapján érdemkönyvbe írásra elfogadták. Az ifjúságot bizonynyal fölöttébb érdekelni fogja Jókainak első zsenyéje, miért is egész terjedelmében ideiktatjuk, annál is inkább, mert semmiféle kötetben nem látott napvilágot:

Mi az?

Szólj, mi dal ez? Ennyi zaj közepett
Ennyi búvhang s vadmoraj felett?
Felsapongva égre hat zenéje,
Mely keserv és tiszta éldelet.

«Tán syrén zeng méreg-édes hangon
Csábajakkal csendes légen át?»
Kisszerű az ennek ellenében!
Ihletetlen hallám bájdalát.

«Tán a Memnon szobra dall magasztos
Hajnal-szülte tiszta éneket?»
«Tán az égi bujdosók őszhangja
Rezgi át a kéklő mennyeket?»

Nem! oh, e dal bús és nagyszerű dal!
Mely szívet fojt és kebelbe hat,
Mely keserves annak, a ki hajja:
S a ki zengi, szíve megszakad!

Hattyú-dal ez; túl feszült hatalma
Egy utópercz érzeményinek,
Melynek lelket elfogó sárlmi
Haldokolva szerte lengenek.

Oh! Haláldal ez; — sírhalmi ének!
— Egy enyésző nép hattyudala:
Egy hazának végfeljajdulása:
Egy letűnő nép esthajnala.

Jókai Mór, 1842.

A ház, melyben Jókai gyermekeivét töltötte.

Nansen utazása lábszánkón Grönlandon keresztül.

— Közli: Szivos Béla. —

Csónakon az uszó jégtáblák közt.

Nansen, a ki egy kis fényképező gépet is vitt magával, nagyon szeretett volna néhány eszkimót lefényképezni, de sehogysem akartak kötélnék állani, mert attól féltek, hogy a gépben valami boszorkányság lehet. S ha egyik-másik sok biztatásra megemberelte is magát, hogy megáll a gép előtt, nem soká tartott a bátorsága, mert mihelyt rájuk irányozta Nansen a csövet, nagy kiabálással menten elszaladtak.

Végre is csak orozva lehetett egyiket-másikat nagy nehezen, ugy a hogy lekapni.

Reggelkezés után — a mit az eszkimók nagy lelki-gyönyörűséggel újra végignézték — megint elmentek Nansenék a kunyhók közé szétnézni. Az egyik kunyhóból egy szoptatós asszony jött eléjük, a kinek hátára volt kötve a csecsemője; ez nemcsak maga bámulta végig nagy mosolygva az európaia-

Vitorlás csónak.

Egy hónappal ezután fölolvasta *Istenüllet* című elbeszélését, melyet bírálója, Bárány Gusztáv, néhány kifejezését javítva, érdemkönyvbe írásra ajánlott. Ezen novelláról tévesen ama hit terjedt el (még Toldy Ferencz is azt állítja), hogy Jókai vele pályadíjat nyert; a való pedig az, hogy egyáltalán nem is pályázott vele.

Február 23-án lyrai költeményeket olvasott föl: ezek közül a «Coloss»-t érdemkönyvbe írták, az «Ösi kard» és «Agg lantos» címűeket ellenben javítás végett visszaadták neki. Mindezeknek teljesen nyomuk veszett.

Február 27-én a «*Vágylár*» ez. novellával lépett föl a termékeny ifjú, mely Kerkapolyi Károly kritikája alá került. A későbbi pénzügy-miniszter azt jegyzi meg róla elmésen: «Kerekdedebbnék itélném a munkát, ha a vetélkedők küzdése tárgyául szolgáló nőnek könnyelműbb jellem adatott volna.» Jókait ezen megjegyzés valószínűsítésére utasították. Meg is tette s a novellát új bírálatra adták ki, további sorsáról azonban nincs adatunk.

Az évvégi novella-pályázatnál Jókai «*Tűz és víz*» ez. munkával versenyzett és el is nyerte a második díjat, egy darab aranyat, míg az első jutalmat Orlai Petrics Soma vitte el «*Viszontörítés*»-ával. Jókainak ifjúkori ideálja tudvalevőleg az volt, hogy jeles festővé képezze magát, míg Orlai író kívánt lenni; a sors azonban homlok-egyenest ellenkező hivatásra szánta őket, mert Orlaiból vált nagyíró festőművész, míg Jókai — Jókaiivá lett.

1842 május 29-én bírálóra választották: e tevékenységéről csak annyit tudunk, hogy Sárközi Titusz fordított beszélyeiről mondott kritikát.

Ez Jókai Mór pápai önképzőköri működésének pontos és kimerítő vázlata. Előpostája a későbbi káprázatos irodalmi munkásságnak.

Ime három kép költőnk ifjúságából. A ház, melyben gyermekeivét töltötte, ma is megvan. Emléktáblát 1881-ben tettek falába a komáromiak.

A kép, mely 18 éves korában ábrázolja őt, egy kis olajfestés után készült: ezt Jókai Komáromban pingálta sajátkezűleg. Ekkor már mint pályátkezdő fiatalember jelentkezik. Megírta hangzatos jambusokban «*Zsidófiu*» című drámáját, melyet Petőfi tisztázott le, s melyet dicsérettel emeltek ki az Akadémia 1843-ki pályázatán.

Harmadik képünk 1848 márczius 15-ének egy pompás jelenetét tünteti föl, mely nagy nap tényeinek előidézésében Jókainak kiváló része volt.

Szakadt az eső és a nép esernyők fedezete alatt kapkodta szét a szabad sajtó első termékét: Petőfi «*Nemzeti dalát*».

Jókai, a mint felbokrétázva, nemzetiszín kokárdával ékesen a nyomdából kifordult, megütődött e jeleneten s ily szavakra fakadt:

«Ez a vitéz forradalmi nép, hogy felti egy kis esőtől a kalapját, kabátját, hát meg a bőrért!»

Menten lecsukódtak az esernyők és a polgárok most már zuhogó záporban, borig ázva lelkesedtek a szabadságért.

kat, hanem még fél éves csecsemőjét is elővette a hátáról, felköltötte az édes álmából s ugyancsak biztatta, hogy nézze ezeket a különös embereket, ilyet aligha lát valaha életében!

További utazás észak felé a partok mentén.

Érdekes kisérlet. A kisérlet megszeppen s visszafordul. Jéghegyek; egy különösen esodás alkotású. Futás a szunyogok elől.

Ezek után neki készültek Nansenék s elhatározták, hogy tovább folytatják az utazást északi irányban, még pedig tovább is a csónakon, mert a víz bár jeges volt, de arra nézve, hogy rajta csónakon menni lehessen, mégis alkalmasnak látszott.

A mint ezt a szándékot az eszkimók észrevették, közülök néhányan szintén csónakra kaptak, hogy egy darabig elkisérjék az idegeneket, vagy talán, mivel maguknak is dolguk volt arra felé. Elég az hozzá, hogy néhány férfi hamarjában bele ült a maga egy személyre való kis csónakjába — a férfiak mindig csak így egyesben járnak — s nagy buzgósággal elkezdtek Nansenékat kalauzolni. De az asszonyok se akartak hátra maradni, ezek is beleültek heten egy nagy csónakba, úgynevezett asszonycsónakba s körömszakadtig ugyancsak eveztek hűségesen a kedves európaiak nyomán.

Különös módon szoktak pedig evezni ezek az asszonyok. Eleinte mindjárt sebesen kezdték az evezést, de ezt fokozatosan mindig gyorsították s erősítették és úgy neki feküdtek az evezőnek, hogy utoljára már valamennyien félig állottak a csónakban. Ekkor hirtelen abban hagyták az evezést s engedték a csónakot magától előre haladni, ők pedig ez alatt kifújták, kipihenték magukat. A mint aztán a csónak megcsendesedett, megint előkezdték az evezést, úgy mint előbb.

Dél felé az európaiak megehezvén, kikötöttek s falatozáshoz láttak, de az eszkimók, a kik nagyon jól bírják a koplalást, vígan előre eveztek, csak épen kettő nem birt a kíváncsiságával, ezek visszamaradtak s nagy gyönyörűséggel végig nézték az európaiak étkezését, a melyen kimondhatatlanul jól mulattak s hát még mekkora lett örömük, midőn egy-egy kiürült badogdobozt kaptak ajándékba. No már ezt toll leírni csakugyan képtelen volna.

A mint Nansenék megint tovább csónakáztak, nemsokára utólérték az előre ment eszkimókat, a kik azonban nem eveztek már, hanem a parti sziklákra felmászva, onnan nézegettek nagy figye-

lemmel észak felé, majd meg az eget vizsgálgatták nagy figyelemmel.

Mindez nem valami jót jelenthetett s csakugyan hirtelen megint csónakjaikba ültek s elkezdtek gyorsan vissza evezni Nansenék felé.

A mint összeérkeztek, az eszkimók kézzel-lábbal kezdték magyarázni, hogy arra olyan vastagon áll a jég, hogy lehetetlen tovább hatolni, az asszonyok pedig aggódalmas arccal mutogattak a felhőkre, hogy eső lesz, jobb lenne tehát visszatérni.

Nansen azonban kijelentette, hogy mindezek dacára is tovább fog utazni, a mit az eszkimók nagy szomorúsággal vettek tudomásul, de végre is nem tehetvén mást, a maguk részéről szépen vissza fordultak tanyájuk felé.

Tovább haladva Nansenék, nemsokára tapasztalták, hogy az eszkimóknak némi részben csakugyan igazságuk volt, mert a jég nagyon sűrűn kezdett uszkálni és hatalmas jéghegyek is közelegettek. Egy ízben két ilyen jégóriás épen előttük esapódott össze s csak alig bírták gyors visszavonulással kikerülni, a mi ha olyan jól nem sikerül, bizony mindenestül szerteszét morzsolta volna őket a roppant jégtömeg.

Mentől inkább haladtak észak felé, annál sűrűbben találkoztak uszó jéghegyekkel, melyek alja a partok közelében majdnem egész a tengerfenéig leért.

Egyszer nagyon távolról szemükbe tűnt valami esodálatos, óriási nagyságú tárgy, melyről el nem tudták gondolni, hogy mi lehet? Jéghegynek alig hitték volna, oly különös volt az alakja. Pedig mégis jéghegy volt, de olyan, a mihez hasonlót eddig csakugyan nem láttak.

Legfelül két karesű toronyforma nyúlt fel a tömegeből a fellegek közé, felül a sima jégfalon egy hatalmas lyuk volt látható, míg az aljában olyan barlangot mosott a víz, a melybe bármely hajó kényelmesen beállhatott volna. De legesodálatosabb volt, hogy a barlang a legszebb kek színben tündökölt, még pedig világos kéktől a legsötétebbig, azonkívül apró patakok csörgedeztek belőle kifele, a melyeknek zaja különös morgássá egyesült a jégbarlang belsejében. Valójában olyan volt ez, mint valami mesebeli tündér palotája.

Igy folyt az utazás tovább mindig a partok mentén, miközben alkalmas helyen estéknél éjjeli szállásra kikötöttek.

Egyszer egy ilyen alkalommal, midőn az idő különösen enyhe volt, oly roppant tömegű szunyog

lepte őket meg, hogy újra a tengerre kellett miatta menekülni. Midőn legelőször láttak ezen a fagyos földrészen szunyogokat, valósággal megőrültek neki, minthogy annak döngicsélése az elhagyott távoli hazára emlékeztette őket, hanem most bezzeg nem nagyon volt okuk a kedves hazai állatkák jelentkezésének örvendezni.

Mint a méhraj, úgy rohantak utasainkra s a mint azok falatozni kezdtek, oly tömegesen tódultak mindenfelől rájuk, hogy minden falatjuk, a mint szájukba vették, már akkor vastagon borítva volt szunyogokkal. Megpróbálták előlük menekülni, felfutottak a környező sziklákra, a hol szél lengedezett, gondolva, hogy majd az talán elűzi a tolatkodó vendégeket. De hasztalan, rendületlenül követték azok az embert itt is, szúrták, marták, s egy percz alatt szemük, szájuk, fülük, orruk tele lett e mérges jöszágokkal s egyszer csak azt vették észre utasaink, hogy szaladnak biz ők javában valamennyien, mint a vert sereg. A szunyogok pedig utánuk. Hiába csapkodtak kézzel-lábbal, hiába vertek agyon ezret meg ezret, bizony csak nem tágitottak azok. Egy helyen nagy mennyiségű száraz avart találtak s abból csináltak hirtelenében tüzet, hogy annak a füstjében menedéket találjanak, de még az sem sokat ért, mert mihelyt ritkult a füst, még annál bőszerűbben folytatták a szunyogok az ostromot.

Végre is nem volt mást mit tenni, mint azzal tartva, hogy: «szégyen a futás, de hasznos», a mennyire csak lábaik bírták, oly gyorsan futottak le a tengerpartra s hamarjában beleugrálva csónakjaikba, bemenekültek a tengerbe s tovább eveztek. Azonban a vérszemet kapott szunyogok még itt is jó darabig üldözték őket, míg végre nagy nehezen elmaradtak. Utasaink pedig összedagadt testtel s szünetlenül vakarózva csónakáztak tovább.

Csodálatos e dologban, hogy ezen a fagyos földön is mennyi szunyog tenyészt: de még különösebb, hogy miből tudnak ezek ott élni, holott emberre vajmi ritkán akadhatnak s egyéb állat is csak elvétve kerül ezen kietlen partokra.

(Folyt. köv.)

VEGYESEK.

Az utolsó mohikán sírja. A pennsylvaniai Bethlehem város temetőjében számtalan porladozó kősíremlék van, melyek alatt a delaware-shekomeko-mohikán nevű, immár kihalt indián törzs tagjai nyugosznak. Csak egyetlenegy kőlap van köztük, a mely kijavított és gondosan tartott állapotú s a mely körül rózsák és folyondár-növények díszlenek. Az angol foliás rajta

így hangzik: «Tschoop (Csup) mohikán-törzsű indián emlékére. A szent kereszttségben 1742. április 16-án János nevet kapott. Megtérése a shekomeko-i hittérítő intézet működésének első gyümölcse vala. Krisztusnak jeles hirdetőjévé lett vad törzsfelei közepette. Az életet hite iránt teljesen meggyőződve hagyta el 1776. augusztus 27-én. — És lézen egy akol és egy pásztor.»

Ez a kő Chingachgook sírját jelöli, azét az emberét, kit Cooper «Utolsó mohikán» című világhírű regényében halhatatlanná tett. Hogy jutott Cooper ezen Tschoop alakjához? Egy Hackenwalder nevű, morva származású, Pennsylvániában működött hittérítő közöltette emlékiratait a philadelphiai muzeum évkönyveiben, elbeszélvén az indián törzsek közt való barangolásait, kalandjait, élményeit. Ezek során nagy helyet ad Tschoopnak is és — mivel Hackenwalder öreg korában írta meg emlékeit, a mikor a memória már gyöngül és a tényeket homályosan látja — bizonyos regényes nimbuszsal vette körül egyéniségét. Cooper olvasta ezen emlékirásokat és nyomukon alkotta meg «Utolsó mohikánját», melynek hőse ezen Tschoop, illetőleg Chingachgook: csak hogy Cooper az eseményeket nem Pennsylvániában, hanem Új-York tartományban, a György-tó mellékén játszátja. Az utókor kegyelele pedig a világhírű regény hatása alatt most megőrizi és gonddal ápolja a derék indián, az utolsó mohikán sírját.

Barabás Miklós, a veterán festőművész e hó 12-én, nyolczvan éves korában elhunyt. A megboldogulttal a multnak egész korszaka tűnt le. 1818-ban született telivér székely családból, s így végig élte a mai Magyarország fejlődésének változatait. Nem volt e félszázadnak oly jeles embere, a kit az ő esetje vagy rajzoló ónja meg nem örökített volna. Tiszta kezelési és finom kidolgozási képeiben merő magyar tárgyakat dolgozott föl. Egyik festménye adott alkalmat Petőfinek, hogy megírja a «Szent Kleofás! minő karaván! nem lehet más, mint oláhzigány» kezdetű kedves költeményét.

Finály Henrik, kolozsvári egyetemi tanár szintén jobblétre szenderült február 13-án. Alig van gymnáziumi tanuló, ki e nevet nem ismerné, arról a vaskos latin-magyar szótárról, mely annyiszor segítette feladataiban. Valóban, Finály Henriké az érdem, hogy hatalmas és kitünően használható két kötetben egybeállította a latin és magyar nyelv szókincsét. Nagy képzettségű szaktudós és áldott szívű ember volt, ki végigküzdötte a szabadságharcot is.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

A kaposvári áll. főgymnásium «Virág Benedek»-önképzőköré 1898. jan. 20-án tartotta VIII. rendes gyűlését Endrei Ákos tanár vezetése mellett a következő tárgysorozattal: 1. Várad Antal «Utolsó sor», szavaltta Fonai Gábor VIII. o. t. 2. Gabányi «Kakas-ülön», előadta Végh József VII. o. t. 3. «Az idegesség a társadalomban», részlet, felolvasta Klein József VI. o. t. 4. A vezető tanár tudomására adja a körnek Sayous Ede francia történetíró halálát, ki mint történetíró a magyar nemzet történetével oly sokat foglalkozott, megérdemli becsülésünket. 5. «Az élő szobor» Vörösmartyól, előadta Lejtényi Aladár VIII. o. t. (T. P.)

Meghívó. A kaposvári mag. kir. áll. főgymnásium ifjúsága 1898. évi február 20-án a «Korona» vendéglő nagytermében táncszal egybekötött hangversenyt rendez. Belépőjegy: ülőhelyre 3 korona, állóhelyre

2. korona. A tiszta jövedelmet az «Ifjúsági Segítő Egyesület» s a «Virág»-önképzőkör javára fordítják. Kezdeté fél 8 órákor. Műsor: 1. Marschner H. «Ejti dal», előadja az ifj. vegyes énekkar. 2. Gyulai Pál «Ejti látogatás», mel. dramatikus zenéje Káldy Gyulától, szavalja Simicz Lajos VIII. o. tan., zongorán kíséri Györkös Rezső VI. o. t. 3. Beethoven «Pathétique», zongorán előadja Györkös Rezső VI. o. t. 4. Váradi Antal «Az utolsó sor», szavalja Fonay Gábor VIII. o. t. 5. Weber K. «Béka-hangverseny», előadja az ifjúsági vegyes énekkar. 6. Köhler E. «Bon soir» (romance), fuvolán zongorakísérettel előadja Pakász János IV. o. t. 7. Gabányi «Kakasülön», monológ, előadja Végh József VII. o. t. 8. Magyar népdalok, zongorán négykézre előadják Györkös Rezső VI. oszt. tan. és Pintér Ede főgymnásiumi tanár úr. 9. Dürrner «Viharban», előadja az ifjúsági vegyes énekkar.

A nagyszebeni magy. kir. állami főgymnásium tanuló ifjúsága folyó évi január hó 28-án a VI. osztály tantermében megünnepelte Deák Ferencz halálának évfordulóját. Az ünnepély, a melyen egyszerű-mind Ferencz István h. igazgató úr az ünnepély jelentőségét magyarázó beszéd kíséretében a pályanyertes mű írójának, Bosnyák József VIII. o. tanulóknak a 10 aranynyi Deák-pályadíjat kézbesítette, a következő műsor szerint folyt le: 1. Nyitány a «Lakatos és kőműves» cz. dalműhöz, előadta az ifj. zenekar. 2. A pályázat eredményének és a jövő évi pályakérdés kihirdetése. 3. Constantinescu Győző VIII. oszt. tan. felolvasása. (Részlet megdicsért pályamunkájából). 4. «Jóslat» Vörösmartytól, szavalta Momár Lajos VIII. o. t. 5. «Néphymnus» Beliczay Gyulától, előadja az ifj. vegyeskar. 6. Bosnyák József VIII. oszt. tan. felolvasása. (Részlet pályanyertes művéből). 7. «Régi dicsőségünk» Vajda Jánostól, szavalta Laczkó Elek VII. o. t. 8. «Szép örömköny ragyogása» Erkelől, előadta az ifj. vegyeskar. 9. Bönces Károly VIII. o. t. felolvasása. (Részlet megdicsért pályamunkájából). 10. «Rendületlenül» Aranytól, szavalta Német Péter VIII. o. t. 11. «Hunyady-induló», előadta az ifj. zenekar. (D. G.)

A debreczeni ref. főgymnásium önképzőköre folyó évi jan 22-én rendes gyűlést tartott a következő tárgysorozattal: Nagy G. VII. o. t. szavalta Poë Edgár «Holló»-ját, a szavallatot tudomásul vették. Gévai Béla VIII. o. t. bírálta a «Barátom emlékezete» cz. verset. A kör úgy a költeményt, mint a bírálatot megdicsérte. A vers szerzője Gulyás J. V. o. t. Aztán Harsányi Imre VI. o. t. bírálta Polgári Gy. VI. o. tan. «Dayka G. és költészete» cz. értekezését. Az értekezés dícséretben részesült. Majd Nánássy Lajos VIII. o. tan. értekezett «A héber pásztoroköltészetéről». Gévai Béla VIII. o. t. szavalta «A rab asszony»-t, végül Rác Lajos VII. o. t. olvasta fel «Lehullott az akácfa virága» című költeményt. (Sz. Z.)

A pécsi kath. főgymnásium irodalmi körének február hó 6-ki tárgysorozata: 1. Arany J. «Visszatekintés», szavalta Gombos Lajos VII. o. t. 2. Váradi Antal «Anyám háza», szavalta Szieberth Frigyes V. oszt. tan. 3. Petőfi «Tisza», szavalta Schlegl László V. o. tan. 4. Lenau «Pusztai csárda», szavalta Musch Lajos VI. oszt. tan. 5. Vörösmarty «Van szeretet», szavalta Némethy József V. o. t. 6. Schiller «Alpesi vadász»-ának fordítását három bírálója elfogadta. Szerzője Bellasies Győző VII. o. t. 7. «A világegyetem jövője», fordítás, bírálói közül az első, Khuen-Hédervary Sándor gróf elveti, a második, Jeszenszky elfogadta. A kör szavazás útján a fordítást elfogadta, melynek szerzője Haberman Antal VIII. oszt. tan.

8. «A Neptun kiszámítása» című fordítást bírálói elfogadták. Szerzője Haberman János VII. oszt. tan. 9. Goethe «Hermann és Dorottyája»-ból az I. ének fordítása. A kör harmadik bírálatra adta ki. (G. Gy.)

Honvéd-iskolák. A jövő tanévben négy honvéd felsőiskola nyílik meg az országban: a honvéd főreáliskola Sopronban, az új Ludovika akadémia a Ludovika Szebenben és egy-egy honvéd hadapród-iskola Pécsett és Nagyváradon. A két első intézetbe 50–50, a két utóbbiba 100–100 növendéket vesznek föl. A közoktatásügyi miniszter már most felhívja a szülők és a tanulók figyelmét ez intézetekre. Különbön lesznek díjmentes, félfizetéses és egészfizetéses alapítványi helyek, melyekre a honvédelmi miniszter már március hónapban kiírja a pályázatot. Az új honvéd-iskolába IV. és V. osztályú tanulókat vesznek föl.

Diáktemetés. Almási T. Pálnak, az aradi polgári fiúiskola igazgatójának korán elhunyt Gyula fiát, a főreáliskola derék tanulóját ritka részvétel mellett temették el. A halottas ház és udvara egészen megtelt résztvevő közönséggel. Ott volt a főreáliskola igazgatója a tanári testület élén, a városi iskolaszék összes tanítói, tanárai, hitoktatói stb. A reáliskola ifjúsága az intézetnek gyászfittyollal bevont lobogója alatt jelent meg; a kis halott osztálytársai körül álltak a koporsót, melyre szeretetük jeleül gyönyörű koszorút helyeztek. A temetési szertartás alatt a tanítóképző ének-kara énekelt a gyászdalokat. Azután megindult a hosszú gyászmenet a temető felé s a merre elvonult, mindenféle könnyes szemekkel néztek és általános volt a részvét a súlyosan megpróbált szülők iránt.

Ifjúsági hangverseny. A keszthelyi főgymnásium folyó é. február 16-án segítő-egyesülete javára hangversenyt rendezett, melynek műsora a következő volt: 1. «Gőzhajón», svéd ének Lindblad Frigyes-től, énekelt a főgymn. vegyeskar. 2. «Pán halála», Reviczky Gy.-tól, szavalta Magasházy László VII. oszt. tan. 3. «Bánk bán», opera, írta Erkel Ferencz, négykézre alkalmazta Doppler Károly, zongorán előadták Gyarmathy Miklós VIII. és Pető Imre VI. oszt. tanulók. 4. Magyar népdal-egyveleg, előadta a főgymnásiumi vegyeskar. 5. «Az utolsó sor», Váradi Antaltól, szav. Kiss Dezső VI. oszt. tanuló. 6. «A hársfa», Schubert Ferencztől, énekelt a főgymn. vegyeskar. 7. «Santa Lucia», olasz dal, tamburán játszotta Stranz József V. oszt. tan., zongorán kísérte Gyarmathy Miklós VIII. oszt. tan. 8. Rákóczi kesergője és egyéb kurucz népdalok, előadta a főgymn. vegyeskar. 9. «Értesítő után», magánjelenet Földes Imrétől, előadta Balogh István VIII. o. t. 10. Induló, svéd ének Bellmanntól, énekelt a főgymn. vegyeskar. Üdvözlőjük ezt az intézetet, a mely először vette fel programjába a iskolai életből való. Ideje volna, hogy az iparos ifjak köreiből való monológok már egyszer kiszorulnának a középiskolából oda, a hova valók. Reméljük, hogy a keszthelyi főgymnásium példáját a többi intézetek is mihamarabb követni fogják.

Az eperjesi ág. ev. ker. collegium 1898. jan. 30-án tartotta XVII. rendes gyűlést a következő műsorral: 1. «Judás» Váradi Antaltól, szavalta Bielek Aladár VII. o. t. 2. «Pán halála» Reviczky Gyulától, szavalta Einzig Miklós VII. o. t. Erdemfoka dícsérendő. A kör mindkét szavallót föllepteti a rendezendő matiné. 3. «A hamis asszony» czímen beérkezett novellát bírálta Legányi Dezső VI. o. t. A mű silány, nem üti meg a mértéket. A kör az alapos bírálatot megdicsérte. 4. A matiné megtartását február hó 27-re határozták el a társaság. (E. M.)

A homonnai polg. fu- és felső kereskedelmi iskola önképző-, dalos- és zeneköre 1898. évi február hó 12-én hangversenyt rendezett, melynek tárgysorozata a következő volt: 1. Lindblad Frigyes «Gőzhajón», előadta az ifjúsági énekkar. 2. Arany-Kapi hajón», melodráma, szavalta Borecsik «Ráchel siralma», melodráma, szavalta Borecsik Margit k. a., zongorán kísérte özv. Pál Lajosné úrnő. 3. Zsadányi Armand «Bihari érzélgője», előadták zongorán Nemessányi Marietta úrhölgy, hegedűn Szamosi József tanár úr. 4. Arany László «Elfrida», szavalta Vogler Rezső felső o. t. 5. Weber «A vándor esti imája», előadta a műkedvelők ének-kara. 6. Műdal és magyar dalok, zongorakísérettel előadta Nemessányi Marietta úrhölgy. 7. Vig monológ, előadta Neuwelt Lajos közép-ső o. t. 8. Harris «Bál után», dalkeringő, előadta az ifjúsági zenekar. 9. Népdal-egyveleg, előadta az ifjúsági énekkar.

A bajai főgymnásium «Tóth K.»-kore febr. 6-án rendes gyűlést tartott a következő programmal: 1. Székely Alfréd VII. oszt. tan. szavalta Heltai Jenő «Ballada» cz. darabját. 2. Hesser Andor VIII. o. t. olvasta fel «A vallás, mint a családi és társadalmi élet középpontja» című elmélkedését; bírálója Schwartz O. VII. o. t. a dolgozatot elfogadásra ajánlta. 3. «Görgey» Szász K.-tól, előadta Szűcs F. VII. o. t. 4. «Az öregasszony meséje», melodráma Váradi A.-tól, szavalta Hesser A. VIII. oszt. tan., hegedűn kísérte Scheer S. V. o. t., harmoniumon Alföldi L. VIII. o. t. A kör Schober Béla VIII. o. t. indítványára mindháromnak jegyzőkönyvi dícséretet szavaz. 5. Most a «Magyarországi vasúti vonalaink fejlődése» című dolgozatot olvasták fel, melyet Alföldi VIII. o. t. bíráló elfogad. 6. Végül Kun Ernő V. o. t. szavalta Petőfinek «Az alföld» cz. versét. (S. Z.)

A kolozsvári kegyesrendiek főgymnásiumának önképzőköre XIII. gyűlést illetően programmal tartotta meg: Vince J. VII. oszt. tan. Tóth Kálmán «Előre» cz. költeményét, Gál L. VII. o. t. Gabányinak «Desperát úr» cz. monológját, Lengyel Béla VII. o. t. Váradi Antal «Két koponya» című költeményét, Hirsch M. VII. o. t. Pajkos «Vallomásait» szavalta. Szöllősy Gábor VIII. oszt. tan. a «Honfidal» czímen beérkezett költeményt bírálta. A december havában kitűzött 5 pályatételre 11 dolgozat érkezett be, melyeket bírálás végett a jövő gyűlésen osztanak szét. A kör hetilapot is bocsát ki «Hajnal» czímen. (F. G.)

A kormöcsbányai magy. kir. áll. főreáliskola ifjúsága f. hó 5-én hangversenyt és táncestetélyt rendezett az intézet alumneuma számára. A hangverseny Hunyadi László ábrándjával nyílt meg, melyet az ifjúsági nagy zenekar adott elő nagy sikerrel. A czigánykört «Írószobán» énekelt az ifjúság. «Tavaszi dal» Jaubertől, hegedűn játszotta Palkovits N., Knöpfel B., Terebessy A., d'Ouvenou Ro. Víz Ákos, Petykó J. zongorakísérete mellett. «Szerenád» Jensen A.-tól, előadta a nagy zenekar. «Kun Kocsárd gróf emléke»-t előadta az énekkar, kísérve a zenekartól. Végre magyar népdalokat játszott a deákbanda. Az ifjúság ezután tánczra perült. (S. Gy.)

A szegedi főgymn. önképzőkörének pályatételei: 1. Miért kötelességünk kath. hitünkhöz ragaszkodni? 2. Vörösmarty «Eger»-je a hazafiúi erények szempontjából. 3. Apor «Metamorphosis Transsylvania» cz. művének ismertetése. 4. A hazafias érzés jellemző sajtáságai Vörösmarty, Petőfi, Arany és Tompa lyrai költeményeiben. 5. Mignon Goethe «Wilhelm Meisters Lehrjahre» cz. regényében. 6. Arany és Goethe mint balladairók. 7. Horatius erkölcsi- és élet-nézetei. 8. A görög történetírás története. 9. Magyarország

hatása az európai államokra az Árpád-ház kihalásáig. 10. Együttélés és élősdiség. 11. A természeti viszonyok befolyása az európai népek művelődésére. 12. A légkör víztünetményei. 13. A gömb és részei. (H. A.)

Az újvidéki kir. kath. főgymn. «Vörösmarty»-önképzőköre január 30-án bírói gyűlést tartott. Bírálat alá kerültek: «Az élet korai» cz. költemény, «De vita Horatii» fordítás és «XVI. Lajos és családja» történeti értekezés. E dolgozatokat a sorrend szerint Korályi Károly VIII. és Gieskau Jakab meg Dohány Mór VII. o. tanulók bírálták.

A szamosújvári magy. kir. állami főgymnásium tanulóinak önképzőköre január hó 23-án tartotta VIII. rendes gyűlést a következő műsorral: 1. Farkas Győző VI. o. t. szavalta Petőfi «Csokonai» cz. költeményét; szavallata tudomásul vétetett. 2. Duha István ellenőr jelentése a pénztár állásáról. 3. Slákovits Gergely VIII. o. t. felolvasta «Petőfi családi lyraja» cz. értekezését. 4. Szechák L. VIII. o. t. «Az ember rendeltetése a tökéletesedés» című értekezés bírálatá Máthé Gy. VIII. o. t.-től; úgyszintén 5. Schilling A. VIII. o. t. is Papp L. VIII. o. t. «Toldi M. jelleme» cz. értekezését. 6. Bokis János szavalta Petőfi «A király esküje» című költeményét. Végre 7. Porde Gyula VIII. o. t. «A kém» című fordítását olvasta. (S. G.)

A Fekete József-féle nyilvános főgymnásium ifjúsága e hó 4-én hangversenyyel egybekötött táncestetélyt rendezett, a mely kitünően sikerült. Az estetély pont 9 órákor izlésesen összeállított hangversenyyel nyitották meg, melyben közreműködtek Lauschmann Emil, László Béla, Payer Margit operanékesnő, Pressburger Jenő és az intézet vonós zenekara. Nagyszámú, előkelő hölgyközönség emelte a mulatság fényét.

Diákturistaság. A nagyszebeni magy. kir. állami főgymnásium vándoralapjának kezelője, Etédi Jakab Géza tanár úr január hó 29-én gyalogkirándulást rendezett a 12 km.-nyi távolságú Kis-Disznóóra, onnan Nagy-Disznóóra át vissza Nagyszebenbe. Ezen teli kiránduláson dr. Troesch Károly tanár úr mint kísérő tanár és az V. és VI. osztály nagyrésze vett részt igen kedvező időjárás mellett. (D. G.)

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számítási kérdés:

Oldjuk meg a következő egyenletet:

$$\frac{3}{x} + \frac{8}{y} = 3; \frac{15}{x} - \frac{4}{y} = 4.$$

2. Számítsd ki azon háromszög területét, melynek három oldala: $a = 4$ cm., $b = 7$ cm. és $c = 13$ cm. (G. K.)

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon európai gyarmatnak, a melynek neve két, azon területen levő folyó összetételéből van alkotva, még pedig úgy, hogy az egyik folyó két első szótagjához van illesztve a másik folyó teljes neve? Kiknek a birtoka és hol fekszik? (Cs. J.)

Történelmi kérdés:

Ki az orosz birodalom megalapítója? Fitestvéreivel meghódította a novgorodi tartományt a Dunáig és Volgáig s testvére halála után egyedül uralkodott Novgorodban. Mikor halt meg? (Cs. J.)

Természetrizai kérdés:

Mi a neve azon növénynek, a mely árnyékos, nedves helyeken, kerítések és romok mellett nő? Virága sárga, levelei szárnyaltak. Ha a növényt megsértjük, akkor sárga nedvet bocsát ki magából. (Cs. J.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő február 26.

A 6. számban közölt fejtető kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: 1. Az átfogó $\sqrt{d^2 - 4t} = 3$ cm. és így a háromszög területe $= 8$ cm. 2. $S = 4760$.
Földrajzi kérdés: Makó. **Történelmi kérdés:** A nikápolyi ütközet 1396. szept. 28-án vívatott Zsigmond magyar király és a keresztény szövetséges fejedelmek 80,000 főből álló serege és a 200,000-nyi török had között. A hadjáratban résztvett 10,000 francia is. Az ütközet a keresztények leveretésével végződött, kik 20,000 embert veszítettek. Zsigmond Konstantinápolyba menekült s onnan decemberben tért haza.
Természettudományi kérdés: Páfrány. **Vegytani kérdés:** A pyrrol kőszén, zsír. toll. esont száraz lepárlásának terménye. Képlete: C_4H_5N . Szintelen, erősen fénytörő folyadék, szaga a chloroforméhoz hasonló, íze égető és szúró, alkoholban és aetherben oldható. Savakban való oldata ammoniakra és pyrrolvörösre mbollik. **Képrejtvény:** Verespatak.

Helyesen megfejtették: Durmits József, Wester Gusztáv, Eisler József és Alfréd, Szadnik Sándor, Krepelka Ferencz, Klimkó Mihály, Goldberger Ödön, Lajos Ödön, Piszár Antal, Orgon Sándor, Czizler Károly, Lindauer Ferencz, Friedmann rpád, Péter Károly, Mertán Károly, Hodács Ágost, Wechsler József, Pinger Károly, Vámosi N. István, Hegedűs Tibor, Rutschek Ágost, Szécskay rpád és Dezső, Kurimay Mihály, Kokesch Sándor, Zupcsány László, Freund Géza, Lichtenstern Béla, Pickler Gerő, Kachelmann Oszkár, Böhm Gyula, Köhegyi Andor, Jerzsabek István, Gayer Gyula, Alapy Győző, Osztrovsky József és Antal, László Sándor, Rosenberg Albert, Slákovits Gergely, Vad Lajos, Keresztszeghy Sándor, Denk Gusztáv, Boreczky Elemér, Weisskopf Rezső, Bleszits Ferencz, Venetianer Frigyes, Mencer Mihály, Schmid Károly, Friedmann Gyula, Farmasy Antal, Balog Imre, Kurez Ede, Pfeiffer Gyula, Scheer József, Halmay Béla, Karl Ernő, Ladányi Dezső, Kelemen Imre, Malártsik György, Géczy Imre, Almásy József, Bujnák Pál, Frank József, Havas Gyula, Fiedler Kálmán, Prindl Károly, Fábian József és Gáspár, Breiner E., Telbisz Jenő, König Dénes, Juhász László, Szabadfy Kornél, Giczey Lajos, Balog István, Beck István és Pál, Bergl István, Blum Rezső, Várady Jenő, Gárdonyi Ernő, Dörfler Nándor, Dessauer Aladár, Rosenberg Ignác, Szabó Béla, Török Pál, Berger Mór, Horn Félix, Gretzmacher Jenő, Lende Béla, Reisz Lipót, Trummer Samu, Bázlik Mihály, Bogdán Ernő, Jakab János, Trummer Árpád, Robory György, Groedl Arthur, Meer Ernő, Schultz Armin, Farkas Tivadar, Gombár István, Magarasevits Leontin, Balog István, Keviczky Lajos, Weisz Sándor, Wollner Ernő, Borzsák József, Wozska István, Schaffner Imre és Emil, Varga Sándor, Tonelli Sándor, Nevelős Gyula, Kaszák József, Demjén János, Freund Géza, Riesz Kornél, Stiefelmayer Károly, Kutlik Félix, Tarasy Gyula, Kirehner Gyula, Gerstlaner Albert, Weiller Vilmos, Ács Albert, Binét Menyhért, Pavlanszky Ede, Popper Abraham, Korn Aladár, Wohl Sándor, Klein Ernő, Lichtenstern Béla, Rutschek Ágoston, Halmi Gyula, Lengyel Béla, Weiler Lajos, Apagyi József, Wojticzky Manó, Kepes Ernő, Aliquander Ödön.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Lusztig József, Görögh Zoltán, Fetter Kálmán és Kornél, Lányi János, Péter Antal, Ecsy József, Kinszky Jenő, Wittmer János, Boldini Béla, Rosenberg Albert, Rippner Dávid, Vaska István, Reif Béla, Kohn Zsigmond, Lengyel László, Beck Frigyes és Vilmos, Körtvélyessy Zoltán és Dezső, Róth Béla, Grossmann Oszkár, Binder Zoltán, Lázár Lajos, Szokolay Lajos, Stiegler Lajos, Breier Elemér, Halphen Jenő, Lukhaub Gyula, Czizler Béla, Lusztig Zoltán, Stein Pál, Szabó József, Schlesinger Ferencz.

A kitűzött jutalmat: Szitnyay Elek «Levelek egy tanuló ifjuhoz» című munkát *Borzák József* főgymn. tanuló nyerte el. Budapest, (Muzeum-körút 39. sz. a.)

SZERKESZTŐI TELEFON.

Tudósítókhöz. Több helyről ajánlkoztak olvasóink közül lapunk tudósítóinak. Mihez tartás végett közöljük azon intézeteket, a honnét még nincs tudósítónk: Arad főreál és főg., Besztercebánya, Békés, Brassó fő. és főg., Budapest II ker. főg. és fő. IV. ker. ág. ev. főg., V. ker. főg., VI. ker. fő. Csíksomlyó, Csurgó, Debreczen fő., Déva, Esztergom, Fehértemplom, Fiume, Győr főg., Gyulafehérvár, Igó, Jászberény, Kassa főg., Keszthely, Késmárk, Kolozsvár ref. főg. és unit. főg., Léva, Losonez, Lőse főg. és fő., Lugos, Mármarosziget, Medgyes, Miskolcz, Munkács, Nagybánya, Nagenyed, Nagykálló, Nagykaroly, Nagyvárád fő., Nyiregyháza, Nyitra, Pancsova, Pápa ev. ref. főg., Pozsony, Rimaszombat, Rosnyó ág. ev. főg., Sárospatak, Sopron főg. és fő., Szatmár, Szeged fő., Székelyudvarhely, Temesvár főg. és fő., Vác, Zilah. A tudósításokat tisztán, a lap egyik felére kell írni és pedig lehetőleg röviden, minden dícséretet és gáncsolást mellőzni kell. — **T. J.** Bpest. A budapesti előfizetőknek nem kell az előfizetési számot a megfejtésre írni, mert ha nyerne, elviszi lakásukra a lapkiadó. **S. H. Gy.** 1. «Gondolatai»-ban van egy-kettő, a mi megkap. pesszimizmusával azonban nem értünk egyet. A pesszimizmus csak negédség egy fiatal embertől. 2. «Az örület útján» ugyancsak elveti a súlyköt, szer-telenségbe csap, kifejezése így duzzadnak, mint egy öles vitorla. 3. Egy pályázó akár minden tételt kidolgozhat. — **B. M.** Trecenés. Forduljon ez iránt a múlt évfolyamot kiadott társulathoz. — **Tonelli S.** Daudet jelzett elbeszélései közül az első kettőnek (Az utolsó előadás, Egy billiárd-játszma) fordítása épen a mi lapunkban jelent meg. — **Szuhay Mátyás.** Meltá-nyoljuk műfordító ambícióját, csakhogy ön csupa oly darabot választ, melyeken nagyon sokan megpróbál-gatták már erejüket. — **T. S.** Esztergom. Előkelőbb papír- és írószer-kereskedésben. — **F. T.** N.-Várád. Hallottunk róla, de nem ismerjük, így hát felvilágo-sítást nem adhatunk. — **R. M.** Budapest. Az a költő, a ki Torquato Tasso cz. színművében így mondja a kérdezett sorokat:

«Es bildet ein Talent sich in der Stille.
Sich ein Charakter in dem Strom der Welt.»

Köszönje meg e felvilágosítást *Steindl Mátyas* pozsonyi főreáliskolai VI. oszt. tanuló olvasótársának, mert a for-rásra ő utalt. — **K. L.** Ki ültette föl magát azzal, hogy tizezer bélyegért villanygépet lehet kapni? Miért nem kérdezte meg azt is, hogy hol? — **W. V.** Igen. — **F. T.** Budapest. Mindig az elejétől kapják. — **750. elő-fizető.** Rendelje meg a következő könyvet: Szavalókönyv. Szaválásra legalkalmasabb költői és prózai művekből összeállított gyűjtemény, díszes kötésben 80 kr. — **P. L.** Pozsony. Csak a legutóbbi gyűlésről kérünk rövid tudó-sítást. — **G. S.** Szamosújvár. Elfogadjuk. — **W. E.** Kanizsa. Önt is. — **L. Elemér.** Baja. Onnan már van egy igen régi tudósítónk. — **B. J.** A gazdasági intézethez elég hat polgári vagy középiskolai osztály végzése. — **Juhász J.** Újhely. Persze, hogy megkapják. — **V. R.** Homonna. Ferenczy Eletpályák cz. könyvében. — **A többi kérdésre** a jövő számban felelünk.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	Dr RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	főgymnasiai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

EMLÉKKÖNYV.

Nem azt az emlékkönyvet értem, melybe némely önképzőkör az érdemesebb dolgozatokat iratja be, vagy a mely díszes kötésével «Poesie» néven ismeretes, hanem azt a gyűjteményt, melybe egy rendes tanuló olvasmányainak szebb mondatait jegyzi föl magának.

Ilyen könyvvel minden tanulónak kell rendelkeznie, ha komolyan veszi a tanulást és szert akar tenni irodalmi műveltségre, a mi ma már úgyszólván *életszükség.* Nagy írók műveinek ismerése, jelesebb mondásaik följegyzése és ezek megtanulása egyúttal a legjobb segédeszköz dolgozataitok megírásához, mert olyan szilárd pontokul szolgál-nak, melyekre biztosan támaszkodhattok. Igazi sententiák ezek, melyekből életbölcsestet tanul-hatunk s azonfelül néha nemzeti jellemvonásaink is — úgyszólván — beléjük vannak lehelve. Valódi szellemi kincseshalmaz egy ilyen gyűjtemény, ha abba a nagy elméktől szavakba foglalt igazságok rendszeresen vannak följegyezve. Olyan kincstár, mely a komoly tanulónak szellemi tőkéje egy részét is alkothatja, ha azt «vade mecum»-ának tekinti és gyakran lapozgatja. Én még ma, 20—25 év múltán is élvezettel olvasgatok néha deakkori emlékkönyvemben, melynek az iskolai életben nem egyszer igen-igen nagy hasznát veszem. De úgy hiszem, így van ezzel más is, hisz hány-szor hallunk vagy olvasunk idézeteket, melyeket mi másként ismerünk s ilyenkor nagy megnyugvá-sunkra, sőt biztonságunkra szolgál, ha kinyitjuk könyvecskénket és ott hitelesen találjuk följe-gyezve a kérdéses sorokat.

Ajánlom nektek is, fiatal barátaim, csináltassa-tok magatoknak egy ilyen 1—2 ujjnyi vastag tiszta könyvet és jegyezzétek föl ebbe különféle

olvasmányaitok értékes gyöngyszemeit. Higyjétek el, jobb hasznát veszitek ennek, mint az újabban itt-ott már nagyon is elterjedt «Poesie»-nek, melynek értéket csak neves emberek sajátkezüleg föl-jegyzett emléksorai adnak, ilyenekhez pedig ti csak elvéte juthattok.

Legzélszerűbb a csinos, erős kötésű könyvet, melyre belül szép czímlapot rajzolhattok, szakok szerint beosztani, hogy bármikor akadtok arany-mondatokra, azonnal beirhassátok azokat az illető helyre. Felosztható pl. a következő szakok szerint: I. Barátság. II. Bizalom. III. Boldogság. IV. Csaló-dás. V. Dicsőség. VI. Élvezet. VII. Fájdalom. VIII. Gazdagság. IX. Halál. X. Küzdés stb. stb.

Ime bemutatok néhány gyöngysort az én deak-kori «Emlékkönyv»-emből:

I. Hit, remény, szeretet.

1. Egy világot könnyebben építhetünk fel romjaiból, mint a hitet, ha egyszer szívünkben elveszett. (Eötvös.)
2. Kis hajó az én reményem, Se árbocza, se kormány. (Arany.)
3. Oh, a sír sok mindent elfed, Bút, örömet, fényt s szerelmet! De ki gyermekét szeretete, Gondját sír el nem temette. (Gyulai.)
4. Három kincset szeress: Remélj, higj és szeress! (Szemere P.)

II. Becsület, erény, bűn.

1. Legföltöbbs kincs a becsület: Ha egyszer azt elveszted, Mindent elvesztettél. (Rádai G. gróf.)
2. Erénynek a szerénység az, mi a Szépségre lenni a fátyol szokott. (Garay.)
3. Bármint óhajtom is, hogy az összes emberi erények birtokában legyek, de semmi sincs, mit job-ban óhajtanék, mint hálás lenni s annak látszani. A hála nemesak a legnagyobb erény, hanem szülője minden erénynek. (Cicero.)